

۳) روایت مالک بن ابی مریم:

«وَأَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الصَّفَّارُ، ثنا أَبُو إِسْمَاعِيلَ التُّرْمِذِيُّ، ثنا أَبُو صَالِحٍ، ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ، عَنْ حَاتِمِ بْنِ حُرَيْثٍ، عَنْ مَالِكِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ، أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ غَنَمِ الْأَشْعَرِيَّ، وَقَدْ دِمَشَقَ، فَاجْتَمَعَ إِلَيْهِ عَصَابَةُ مِنَّا، فَذَكَرْنَا الطَّلَاءَ، فَمِنَّا الْمُرْخُصُّ فِيهِ، وَمِنَّا الْكَارَهُ لَهُ، قَالَ: فَأَتَيْتُهُ بَعْدَ مَا خُضْنَا فِيهِ، فَقَالَ: إِنِّي سَمِعْتُ أَبَا مَالِكٍ الْأَشْعَرِيَّ صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَدِّثُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: " لَيْشْرَبَنَّ أَنَسُ مِنْ أُمَّتِي الْخَمْرَ يُسْمَوْنَهَا بِغَيْرِ اسْمِهَا، وَيُضْرَبُ عَلَى رُءُوسِهِمُ الْمَعَازِفُ وَالْمُعَنِّيَاتُ، يَخْسِفُ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ، وَيَجْعَلُ مِنْهُمْ الْقِرْدَةَ وَالْخَنَازِيرَ. وَلِهَذَا شَوَّاهِدُ مِنْ حَدِيثِ عَلِيٍّ، وَعُمَرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُسْرِ، وَسَهْلُ بْنُ سَعْدٍ، وَأَنَسُ بْنُ مَالِكٍ، وَعَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ...»^۱

توضیح:

۱. عبدالرحمن وارد دمشق شد و گروهی از ما دور او جمع شدند (وقد: وارد شدن)
۲. سخن از طلا به میان آمد [طلا: خمر] گروهی تجویز می کردند و گروهی نمی پسندیدند.
۳. مالک بن ابی مریم می گوید بعد از اینکه در این باره بحث کردیم، پیش عبدالرحمن رفتیم.
۴. او گفت از ابامالک که یار پیامبر بوده، شنیدم که فرمود، پیامبر می فرمود: گروهی از مردم، خمر را با غیر اسم آن می نوشند در حالیکه روی سر آلات غنا داشتند. [معاذف: تنبور]
۵. خدا ایشان را در زمین فرو کند و آنها را میمون و خوک قرار دهد (خسف: فرو بردن در زمین)

۴) روایت ابن عباس:

أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَشْرَانَ، أَنَّ أَبَا الْحُسَيْنِ بْنِ صَفْوَانَ، ثنا ابْنُ أَبِي الدُّنْيَا، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ، ثنا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ: {وَأَنْتُمْ سَامِدُونَ} [النجم: ۶۱] قَالَ: هُوَ الْغِنَاءُ بِالْحَمِيرِيَّةِ، اسْمُ دِي لَنَا، تَغْنَى لَنَا.^۲

۱. السنن الكبرى، ج ۱۰، ص ۳۷۳.

۲. السنن الكبرى، ج ۱۰، ص ۳۷۷.

توضیح:

۱. ابن عباس در تفسیر آیه شریفه « آیه ۶۱ سوره نجم» می گوید: (أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ. وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ. وَأَنْتُمْ سَامِدُونَ.

آیا از این سخن عجب دارید - و می خندید و نمی گریید - و شما در غفلتید.)

۲. غنا در زبان «حَمِيرِيَّة» (که در یمن بوده اند و در برخی از نسخ هم وارد شده است که «هو الغنا بالیمانیه») سمود است. و اسمدی لنا = تغنی لنا (برای ما آواز بخوان)*

ما می گوئیم:

۱. این که «سامدون» به معنای غنا باشد در برخی دیگر از منابع اهل سنت هم هست.^۱
۲. روشن است که این غنا در مقابل قرآن بوده است و موید همان مطلبی است که به عنوان جمع بندی آوردیم.

(۵) روایت عبدالله بن مسعود:

«أَخْبَرَنَا ابْنُ بَشْرَانَ، أَنبَأَ الْحُسَيْنُ بْنُ صَفْوَانَ، ثنا ابْنُ أَبِي الدُّنْيَا، حَدَّثَنِي عِصْمَةُ بِنْتُ الْفَضْلِ، ثنا حَرَمِيُّ بْنُ عُمَارَةَ، ثنا سَلَامُ بْنُ مِسْكِينٍ، ثنا شَيْخٌ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " الْغِنَاءُ يُنْبِتُ النَّفَاقَ فِي الْقَلْبِ، كَمَا يُنْبِتُ الْمَاءُ الْبَقْلَ. »^۲

(۶) روایت سیوطی:

«نهی عن الغناء والاستماع إلى الغناء، وعن الغيبة والاستماع إلى الغيبة، وعن النميمة والاستماع إلى النميمة.»^۳

(۷) روایت ابن عمر:

«سمع ابن عمر مزماراً، قال: فَوَضَعَ إصْبَعِيهِ عَلَى أُذُنَيْهِ، وَنَأَى عَنِ الطَّرِيقِ، وَقَالَ لِي: يَا نَافِعُ هَلْ

۱. مجمع الزوائد، ج ۷، ص ۱۱۶.

۲. السنن الكبرى، ج ۱۰، ص ۳۷۷.

۳. الجامع الصغير، ج ۲، ص ۶۹۳.

تَسْمَعُ شَيْئًا؟ قَالَ: فَقُلْتُ: لَا، قَالَ: فَرَفَعَ إِصْبَعِيهِ مِنْ أُذُنَيْهِ، وَقَالَ: كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ - فَسَمِعَ مِثْلَ هَذَا، فَصَنَعَ مِثْلَ هَذَا.»^۱

(۸) روایت عبد الرحمن بن عوف:

«أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّمَا نَهَيْتُ عَنْ صَوْتَيْنِ أَحْمَقَيْنِ فَاجْرَيْنِ صَوْتِ عِنْدِ

نَعْمَةٍ لَهُوٍ وَلَعَبٍ وَمَزَامِيرِ شَيْطَانٍ وَصَوْتِ عِنْدِ مُصِيبَةِ خَدَشٍ وَجُوهٍ وَشِقِّ جُيُوبٍ وَرَنَّةِ شَيْطَانٍ.»^۲

ما می گوئیم:

۱. سنن ترمذی هم این روایت را نقل کرده و آن روایت را صحیح دانسته است.^۳

۲. در نقل های دیگر «خمش وجوه: خراشیدن» و «لطم وجوه» هم وارد شده است. «رنة شیطان:

آواز غمناک و حزین شیطان، صدای گریه»

۳. در مستدرک هم این روایت «الشیطان» ضبط شده است.^۴

(۹) روایت عبدالله بن مسعود:

«أَخْرَجَ أَبُو يَعْقُوبَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ النَّيْسَابُورِيُّ مِنْ حَدِيثِ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ - قَالَ: «مَنْ قَعَدَ إِلَى قَيْئَةٍ يَسْمَعُ صَبًّا فِي أُذُنِهِ الْأَيْمَنِ.» وَأَخْرَجَ أَيْضًا مِنْ حَدِيثِ ابْنِ

مَسْعُودٍ «أَنَّ النَّبِيَّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - سَمِعَ رَجُلًا يَتَغَنَّى مِنَ اللَّيْلِ فَقَالَ: لَأُصَلَِّا لَهُ، لَأُصَلَِّا لَهُ، لَأُصَلَِّا لَهُ.»^۵

(۱۰) روایت عامر بن سعد:

«أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا شَرِيكٌ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ، قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى

قُرْظَةَ بْنِ كَعْبٍ، وَأَبِي مَسْعُودِ الْأَنْصَارِيِّ، فِي عُرْسٍ، وَإِذَا جَوَارٍ يُغْنِينَ، فَقُلْتُ: أَنْتُمْ صَاحِبَا رَسُولِ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمِنْ أَهْلِ بَدْرٍ، يُفْعَلُ هَذَا عِنْدَكُمْ؟ فَقَالَ: اجْلِسْ! إِنْ شِئْتَ فَاسْمَعْ مَعَنَا،

۱. سنن ابی داود، السجستانی، ابو داود، ج ۷، ۲۸۵.

۲. الدر المنثور فی التفسیر بالمأثور، السیوطی، جلال الدین، ج ۶، ص ۵۰۷.

۳. ج ۲، ص ۲۳۷.

۴. مستدرک، ج ۴، ص ۴۰.

۵. نیل الأوطار، الشوکانی، ج ۸، ص ۱۱۲.

وَإِنْ شِئْتَ أَذْهَبْ، قَدْ «رُخِّصَ لَنَا فِي اللَّهْوِ عِنْدَ الْعُرْسِ»^۱

ما می گوئیم:

از این روایت بر می آید که حرمت این عمل در نزد مسلمین مشهور و مسلّم بوده است و لذا مردم از اینکه صحابه در مجلس نشسته باشند، تعجب کرده اند.
اما نکته مهم آن است که غنایی که مورد تحریم بوده است، غنای زن ها در مقابل مردها بوده است و نه مطلق غنا.

درس خارج فقه ائمه اربعین

---

۱. سنن النسائی، ج ۶، ص ۱۳۵.

